

efter at Anlægget er fæst, er der ikke større Ansag til at kræve, at de paagældende Selskaber skulle bære disse Udgifter, end der er i mangfoldige andre Tilfælde, hvor Staten bærer Udgiften. Jeg skal henvise til Fabriksloven og til Sparekasseloven, og der er sikkert andre Love, hvor det drejer sig om en privatøkonomisk Interesse, men hvor Staten i det almenes Interesse har fundet det rigtigst at anordne et Tilshyn, uden at Staten derfor har krævet noget Bederlag af de private. Det gælder saaledes om Tilshynet med Maskiners rette Brug. Alle disse Tilshyn besørger Staten i det almenes Interesse, og et saadant Tilshyn maa Staten ogsaa sørge for ved de private Baner, men der er ikke Ansag for Staten til at kræve, at de private Baner skulle besejle dette Tilshyn. Ganste sikkert kunne forskellige Statsfunktionærer derved faa en velkommen Forøgelse af deres Indtægt, men det kan jo ikke være noget Djemed for os, saa at vi derfor skulde anordne det. Den Byrde, som derved paalægges de private Baner, er saa stor, at den i mange Tilfælde vil kunne opveje det ringe Statsstilskud, som Regeringen har tilkænt Banerne, navnlig naar den skulde gaa lige med de øvrige Baneomkostninger. Jeg skal desuden gøre opmærksom paa, at naar Banerne anlægges efter et billigt System, hvilket ganste sikkert for Fremtiden vil blive Tilfældet med de allerfleste private Baner, vil Udgiften til, at de kunne forrente sig, stige i høj Grad i Sammenligning med Udgiften dertil for andre Baner, thi med det billige System følger ikke blot en mindre Anlægs kapital, men ogsaa en billigere Drift. Der bliver altsaa en ringere Sum at forrente, og Driftsudgifterne ville aftage. Naar det billigere System anvendes, vil der være god Udbygning til, at Staten i en nær Fremtid vil kunne komme til at deltage i Udbygget, og den Betænkkelighed, der over for det tidligere anvendte Banesystem blev gjort gældende, maa nu i alt væsentligt forsvinde. Jeg skal lige saa lidt som de andre ærede Talere komme ind paa, hvilket System der bør anvendes, men skal kun udtale en Betragtelse, hvis det maatte være Tilfældet, hvad den ærede Ordfører antydede, at Regeringen ikke vil gaa ind paa det saakaldte Kosta System, thi jeg tror, at Regeringen begaar en Fejl ved at modsætte sig dette System, i alt Fald ved at modsætte sig, at det bliver prøvet her i Landet. Men jeg skal ikke her dvæle ved dette Spørgsmaal, som der jo senere vil blive Lejlighed til nærmere at komme ind paa. Fremdeles maa jeg udtale min Anerkendelse af, at der i § 5 er sat „Lov af 10de Marts 1861“ i Stedet for

„Frdn. af 5te Marts 1845“, hvilken sidste jo affaar Lodsejerne fra enhver Indflydelse paa Ekspropriationen. Det er, som den ærede Ordfører meget rigtig bemærkede, med Henhyn til private Baner dobbelt nødvendigt at give Lodsejerne Udgang til at øve Indflydelse paa Ekspropriationen. Endvidere er det heller ikke mere end billigt, naar Staten forbeholder sig den Ret at kunne indløse Banerne efter 25 Aars Forløb, at da en Rentefod af 4 pCt. og ikke 5 pCt. lægges til Grund, og at som Følge deraf i § 6 Ordet „tyvedobbelt“ forandres til „fem og tyvedobbelt.“ Det er disse Punkter, som hele Udvalget har været enigt om, og som jeg med Glæde slutter mig til, og jeg haaber, at de ikke ville møde nogen væsentlig Modstand fra den ærede Regerings Side.

Hvad dernæst de Punkter angaar, som Udvalget ikke har været enigt om, kan jeg med Henhyn til Statslaansspørgsmaalet ganste henholde mig til, hvad den ærede Ordfører udtalte. Naar dette Ting har næret en saa afgjort Betænkkelighed ved at gaa ind paa at indrømme Statslaan i Love, som vi vedtog her i Tinget, maa der være dobbelt Betænkkelighed for Tinget ved at gaa ind paa at give Regeringen en almindelig Bemyndigelse til at optage Statslaan. Det er ganste sandt, hvad det ærede Medlem for Maribo Amts 1ste Valgtres (Hammerich) bemærkede, at Staten kan jo lige saa vel som private komme i det Tilfælde at maatte foretrække at rejse et Laan frem for at udrede Pengene kontant ved Hjælp af Statterne, men det ærede Medlem glemte, at Spørgsmaalet, om Staten er kommen i et saadant Tilfælde, ikke bør overlades Regeringen at afgøre. Saa vel vor egen som andre Landes Finanshistorie viser, at naar man aabner Regeringen en Mulighed for at paadrage Staten Laan, saa svækker det saa vel Statens finansielle Status som ogsaa dens Kredit. Det er noget af det, man maa være allermost betænkkelig ved, og et af de første, ja jeg tør sige det allervigtigste Ved i Rigsdagens Bevillingsmyndighed er netop dette, at intet Statslaan kan stiftes uden Rigsdagens Samtykke. Endskønt man har gaaet meget vidt i provisorisk Overtrædelse, provisorisk Tilfidesættelse af Rigsdagens Bevillingsmyndighed, har man dog hidtil været betænkkelig ved at gaa til at tilfidesætte den paa dette Punkt. Skulde saa dette Ting selv give Regeringen den Ret, som den selv endogsaa har været betænkkelig ved at tiltage sig, skønt den ellers ikke har vist megen Betænkkelighed paa dette Omraade? Jeg tror, at § 8 maa betragtes som en saadan Umulighed, at jeg ikke vil forudsætte, saaledes